

Meetnet Urbane Soorten (MUS)

Nieuwsbrief juni 2015

Het nationale stadsvogelmeetnet MUS is in 2007 opgezet door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden goed in beeld te brengen: stad, dorp, industrie, sportvelden, parken etc. Inmiddels maakt MUS deel uit van het Netwerk Ecologische Monitoring, en wordt het gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken. De resultaten vormen ook een indicator voor de milieukwaliteit van onze directe woonomgeving.

Derde telperiode 15 juni-15 juli, in de avond

Beste MUS-teller,

De tweede telling zit er op en die is gelijk overgegaan in de derde telling. De weersomstandigheden waren in mei en juni over het algemeen gunstig. Wel was het regelmatig fris in de vroege ochtend. Het hele voorjaar is tot op heden koel en droog. Tot nu toe zijn er van de 1^e telling 578 ingevoerd en van de 2^e 483. Als je nog niet hebt ingevoerd dan is het mooi als je dat binnenkort doet. Heb je niet geteld dan dit graag ook even invoeren, dan weten we dat we geen telling van je ontvangen.

Resultaten

Hadden we vorig jaar een warm en vochtig voorjaar, dit jaar is het koel en droog. Voor het waarnemen van broedvogels heeft dat koele en droge weer geen effect, maar waarschijnlijk wel voor de reproductie. In vergelijking met vorig jaar zien we bij veel soorten vergelijkbare aantallen. Dit zien we vooral bij de standvogels die hebben geprofiteerd van de zachte winter. Voorbeelden daarvan zijn Waterhoen en Winterkoning. Daarentegen laten andere standvogels een ander beeld zien. Zo zien we lagere aantallen bij de Zilvermeeuw, Stadsduif en Huismus. De Zilvermeeuw heeft te maken met concurrentie om de broedplekken van de Kleine Mantelmeeuw. De Zilvermeeuw foerageert vooral in het stedelijk gebied terwijl de Kleine Mantelmeeuw op zee. De Stadsduif neemt ook af en wellicht heeft dat te maken met de beschikbaarheid van voedsel. In verschillende steden wordt het voeren ontmoedigd. Ook kan het zijn dat de toename van de Slechtvalk een effect heeft op het aantal Stadsduiven. Opvallend is de afname van de Huismus. Zowel in de eerste als de tweede telperiode is de soort minder doorgegeven. Na zo'n zachte winter verwacht je een toename. Die toename zien we wel bij de Zanglijster. Deze soort zit al een aantal jaren in de hoek waar de klappen vallen, maar dit jaar lijkt daar van af te wijken.

Figuur 1. Tabel 1. De landelijke trend 2007-14 en het gemiddelde aantal per postcodegebied van een aantal volgsoorten 1^e en 2^e telling in 2014 en 2015. Aantallen zijn voorlopig en niet gecorrigeerd en geselecteerd op beide jaren geteld.

Foto: Spreeuw, van ei naar volgroeid, Edese Golfclub, Papendal (Jan Schoppers).

soort	trend	2014	2015	2014	2015
telperiode	07-14	1	1	2	2
Blauwe Reiger	-	0,8	0,9	0,8	0,7
Waterhoen	-	1,2	1,7	0,9	1,0
Scholekster	+	1,2	1,4	1,6	1,5
Zilvermeeuw	0	4,8	4,0	2,7	2,7
Stadsduif	-	6,3	5,1	5,8	5,3
Turkse Tortel	-	8,1	8,1	7,7	8,0
Winterkoning	-	5,4	5,6	5,6	5,7
Zanglijster	-	1,8	2,1	1,6	1,8
Zwartkop	++	3,0	2,2	3,4	3,6
Spreeuw	-	7,4	8,7	9,0	9,8
Huisemus	+	14,6	13,1	18,1	15,9

Spreeuw

De soort zit al langer in een neergaande lijn. Sinds 1990 <https://www.sovon.nl/nl/soort/15820> maar waarschijnlijk is de afname al eerder ingezet <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/voorstudie-jaar-van-de-spreeuw-2014> De hoogste aantallen zijn in MUS gevonden in de oude en naoorlogse wijken en in nieuwbouw. Bij die laatste wordt vermoed dat het ook om foeragerende vogels gaat uit aangrenzende buurten. Maar dat er ook in nieuwbouw hoge dichtheden gevonden kunnen worden bewijst collega Jouke Altenburg. In de nieuwbouwwijk waar hij woont vond hij extreem hoge dichtheden van de Spreeuw (Altenburg *in prep*). De combinatie van openingen in de huizen om te nestelen en aangrenzende graslanden maakt het een ideale wijk voor de Spreeuw. Als het artikel gepubliceerd is zal ik het jullie toesturen. Het Jaar van de Spreeuw 2014 bleek een succesvol jaar voor de soort. Het was een warm en vochtig voorjaar. Dat resulteerde in een vroeg en hoog broedsucces bij de eerste leg en opvallend veel tweede legsels met uitgevlogen jongen. Dit jaar is het anders met een koel en droog voorjaar. Hierdoor is de start van het broeden dit voorjaar later dan vorig jaar maar het is karakteristiek voor een gemiddeld jaar. Op de Edese Golfclub zijn dit jaar iets meer broedparen (wellicht door het hoge aantal jongen vorig jaar) dan vorig jaar maar het gemiddeld aantal eieren en uitgevlogen jongen ligt iets lager <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/tweede-broedgolf-spreeuwen-tweede-leg> Groot verschil met vorig jaar is het lage aantal tweede legsels. De toename in 2015 in MUS op basis van de voorlopige resultaten (tabel 1) is waarschijnlijk het gevolg van het goede broedsucces vorig jaar. Of was de overleving van de jongen beter? De verminderde overleving van de jonge vogels wordt ook als oorzaak genoemd bij de achteruitgang van de soort.

Overige soorten

Rob Baars meldt in het opmerkingenveld bij de 2^e telling "Een overvliegende Bijeneter! Telde niet mee, want vloog strak door naar NW, maar toch de meest bijzondere waarneming van alle MUS-tellingen tot nu toe". Als losse waarneming heeft hij het wel ingevoerd op <http://waarneming.nl/waarneming/view/102840788> Ik had zelf op een telpunt een IJsvogel en andere tellers zagen er 13. Ook de Slechtvalk (23) en Vos (12) zijn meer gezien dan vorig jaar. Het Konijn werd juist in lagere aantallen doorgegeven.

Tips voor de tellingen en invoer

Deze telling (**15 juni-15 juli**) is de avondtelling vooral belangrijk voor de Gierzwaluw maar ook voor Boomvalk, Boeren- en Huiszwaluw. Ook de andere soorten zien we graag geteld. Geteld kan er worden tussen 19 uur tot zonsondergang. Tel en start zoveel mogelijk zoals vorig jaar. Zie je een hoog vliegende groep Gierzwaluwen op meerdere punten geeft dan alleen door bij het dichtbijgelegen punt. Doordat MUS eenvoudig van opzet is hopen we dat dit lukt. Als je door omstandigheden een jaar niet kunt tellen hoeft dat echter niet meteen een definitieve afmelding te betekenen. Het handigste is om de **tellingen te plannen** in je agenda. Ook een **medeteller** is handig als achtereenvolgende als je niet kunt. Op <https://www.sovon.nl/nl/MUS> staat alle informatie over MUS en ook een document met tips en trucs voor de telling en de invoer <http://bit.ly/1eauvih>

Meer informatie: op de MUS-pagina van Sovon <http://www.sovon.nl/nl/mus>

Ook op de Sovon-Facebook & Twitter staan regelmatig berichten over stadsvogels.

Vragen? Waarnemerscode of wachtwoord vergeten, neem dan gerust even contact op met

Jan Schoppers, Sovon Vogelonderzoek Nederland

024- 7 410 410, mus@sovon.nl

Veel plezier met de tellingen en laat me weten wat je boeit!

Jan Schoppers

Voor in je agenda: DRIE TELRONDES IN 2015

*Ochtendronde 1: periode **1-30 april** (eerste weekend 4 en 5 april)*

*Ochtendronde 2: periode **15 mei-15 juni** (eerste weekend 16 en 17 mei)*

(telpunten in omgekeerde volgorde tellen)

*Avondronde 3: periode **15 juni-15 juli***

De Ochtendrondes starten een half uur voor en eind tot twee uur na zonsopkomst en de Avondronde tussen 19.00 uur en zonsondergang